

УДК 342

DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2023.2.22>

Кузьменко О. В.,

доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри публічного та міжнародного права
Юридичного інституту
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

Чорна В. Г.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри публічного та міжнародного права
Юридичного інституту
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

Лютіков П. С.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри публічного та приватного права
Університету митної справи та фінансів

ОСОБЛИВОСТІ НОТАРІАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Анотація. В даній статті приділено увагу особливостям нотаріальних функцій посадових осіб органів місцевого самоврядування. Розкрито їх види та порядок провадження.

Визначено, що контроль за організацією нотаріальної діяльності, дотриманням порядку вчинення нотаріальних дій, виконанням правил нотаріального діловодства уповноважених на це посадових осіб органів місцевого самоврядування здійснюється Міністерством юстиції України.

Основним нормативним актом, яким урегульована нотаріальна діяльність посадових осіб органів місцевого самоврядування є Порядок вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування

Посадові особи місцевого самоврядування щодо охорони спадкового права застосовують заходи щодо охорони спадкового майна не пізніше наступного дня з дати надходження заяви або доручення про наявність спадкового майна, яке потребує охорони. Для такої охорони спадкового майна посадова особа проводить опис майна, призначає його охоронця та передає майно йому на зберігання. Опис майна виражається у вигляді акту. До акту опису

Відзначено, що на сьогодні система нормативно-правових актів, якими урегульовано діяльність посадових осіб місцевого самоврядування, що наділені обов'язком посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії є недостатньо деталізованим у визначенні повноважень даних суб'єктів та умов отримання правового статусу, що приводить до розбіжностей у трактуванні та можливості юридичних конфліктів. В той же час законодавцем невизначні правила забезпечення безпеки персональних даних клієнтів, що отримують нотаріальні послуги, що може призвести до витоку даних або порушення конфіденційності. Саме тому законодавство України в цій сфері потребує реформування та удосконалення. В той же час, на наш погляд, для покращення якості діяльності даних суб'єктів важливо проводити належне навчання та підвищувати рівень обізнаності зазначених осіб. Це може включати інформаційні кампанії, навчальні кейси, які допоможуть даним суб'єктам підвищувати свій професійний рівень.

Ключові слова: *нотаріус, нотаріальні дії, державне регулювання нотаріальної діяльності, нотаріальна таємниця, реєстр нотаріальних дій, нотаріальні функції, Вища кваліфікаційна комісія нотаріату, місцеве самоврядування.*

Kuzmenko O. V., Chorna V. H., Liutikov P. S. Peculiarities of notarial functions of officials of local self-government bodies

Abstract. This article focuses on the features of the notarial functions of officials of local self-government bodies. Their types and procedure are disclosed.

It was determined that the Ministry of Justice of Ukraine controls the organization of notarial activity, compliance with the procedure for performing notarial acts, and compliance with the rules of notarial record-keeping by officials of local self-government bodies authorized to do so.

The main regulatory act regulating the notarial activities of officials of local self-government bodies is the Procedure for Notarial Acts by Officials of Local Self-Government Bodies

Officials of local self-government regarding the protection of inheritance rights apply measures for the protection of inherited property no later than the next day from the date of receipt of an application or a mandate about the presence of inherited property that needs protection. For such protection of inherited property, an official carries out an inventory of the property, appoints its guardian and transfers the property to him for safekeeping. The description of the property is expressed in the form of a deed. To the act of description

It was noted that today the system of regulatory legal acts that regulate the activities of local self-government officials, who are entrusted with the duty to certify rights, as well as facts of legal significance, and to perform other notarial actions, is insufficiently detailed in determining the powers of these entities and conditions for obtaining legal status, which leads to differences in interpretation and the possibility of legal conflicts. At the same time, the legislator has unclear rules for ensuring the security of personal data of clients receiving notary services, which may lead to data leakage or breach of confidentiality. That is why the legislation of Ukraine in this area needs to be reformed and improved. At the same time, in our opinion, in order to improve the quality of the activities of these subjects, it is important to conduct proper training and raise the level of awareness of these persons. This may include information campaigns, educational cases that will help these subjects to improve their professional level.

Key words: *notary, notarial actions, state regulation of notarial activities, notarial secrecy, register of notarial actions, notarial functions, Higher Qualification Commission of Notaries, local self-government.*

Постановка проблеми. Вчинення нотаріальних дій в Україні покладається на нотаріусів. За правовим статусом нотаріуси є державні, вони працюють в нотаріальних конторах та державних нотаріальних архівах та приватні нотаріуси, вони займаються приватною нотаріальною діяльністю. Треба зазначити, що відповідно до Закону України «Про нотаріат» державних і приватних нотаріусів було урівняно в повноваженнях щодо вчинення нотаріальних дій. Документи, які ними оформлені мають однакову юридичну силу.

Окрім нотаріусів нотаріальні дії можуть вчинятися уповноваженими на це посадовими особами органів місцевого самоврядування, у випадках, коли нотаріусів не має. Втім, існує визначена процедура вчинення таких дій, що передбачає певні особливості.

Стан дослідження. Питання вчинення нотаріальних дій іншими суб'єктами відмінними від нотаріусів було предметом дослідження: Кармаза О.О., Бузь В.В., Денисяка Н.М., Кравченко Н. П., Федоренко Т. Т, Долинської М. О. та ін.

Виклад основного матеріалу. Законом України «Про нотаріат» у ст. 1 визначена сис-

тема органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, з метою надання їм юридичної вірогідності [1].

Треба зауважити, що Закон України «Про нотаріат» ст. 37 встановлювала право на вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування лише у тих населених пунктах, у яких не було нотаріусів. Однак, починаючи з 2016 року зазначене право мають тільки посадові особи органів місцевого самоврядування у сільських населених пунктах, причому це право не залежить від наявності чи відсутності у цьому сільському населеному пункті нотаріуса. Не дозволяється навіть посадовим особам органу місцевого самоврядування у селищі міського типу вчиняти нотаріальні дії [2]. Зазначене значно погіршує стан отримання нотаріальних послуг громадянами України так як створення нотаріального кабінету у селищах міського типу не має розповсюдженого характеру.

Посадові особи органу місцевого самоврядування відповідно до статті 37 закону України «Про нотаріат» наділені компетенцією

вчиняти наступні нотаріальні дії: вживають заходів щодо охорони спадкового майна; посвідчують заповіти (крім секретних); видають дублікати посвідчених ними документів; засвідчують вірність копій (фотокопій) документів і виписок з них; засвідчують справжність підпису на документах [1].

Треба зауважити, що видача свідоцтва про право на спадщину та видача свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя в разі смерті одного з подружжя вчиняють уповноважені посадові особи органу місцевого самоврядування, які мають вищу юридичну освіту. Наступною умовою є досвід роботи у галузі права не менше трьох років. Передбачено також, що вони на протязі одного року повинні стажуватися у державній нотаріальній конторі або приватного нотаріуса. Мають навикі щодо роботи з єдиними та державними реєстрами, що функціонують в системі Міністерства юстиції України. Після цього вони мають скласти іспит із спадкового права, який урегульовано нормативними актами Міністерства юстиції України. З цього приводу, треба зауважити, не зрозуміло, чому лише до двох видів компетенції посадових осіб органів місцевого самоврядування встановлені зазначені обмеження. Як що ми говоримо про нотаріальні функції, що здійснює нотаріус, то законом України «Про нотаріат» передбачено, що нотаріус повинен мати повну вищу юридичну освіту, володіти державною мовою, мати стаж роботи у сфері права. Чому тоді законодавець не встановлює зазначені вимоги до всіх уповноважених посадових осіб органу місцевого самоврядування, що мають нотаріальні функції. На підставі викладеного, вважаємо внести зміни до закону України «Про нотаріат».

Щодо іспиту із спадкового права, то тут виникає також питання. Відповідно до Порядку проведення іспиту комісією з питань складення іспиту із спадкового права посадовими особами органів місцевого самоврядування, уповноваженими на вчинення нотаріальних дій, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 25 червня 2015 № 1075/5 [3] визначено послідовний порядок проведення самого іспиту, разом з тим, не визначено, де повинен отримати

знання здобувач свідоцтва про право на вчинення нотаріальних дій щодо оформлення спадкових прав? В той же час ст. 37 передбачено, що зазначені посадові особи повинні закінчити навчання щодо роботи з єдиними та державними реєстрами, але чим це підтверджується є не визначеним. Самим головним в цьому питанні є те, що закон не визначає отримання свідоцтва після здачі іспиту посадовими особами органів місцевого самоврядування, а у Порядку проведення іспиту комісією з питань складення іспиту із спадкового права посадовими особами органів місцевого самоврядування, уповноваженими на вчинення нотаріальних дій п. 49 передбачено «свідоцтво про право на вчинення нотаріальних дій щодо оформлення спадкових прав» [3]. Зазначена колізія може мати юридичні конфлікти, саме тому повинна бути усунута, шляхом доповнення ст. 37 закону України «Про нотаріат» наступного змісту «після закінчення навчання щодо загальних знань про спадкове право та правил роботи з єдиними та державними реєстрами(теоретичний курс), що проводяться на базі Центру підготовки та підвищення кваліфікації працівників юстиції та стажування, що складене керівником стажування та затвердженого начальником відповідного територіального органу Міністерства юстиції, посадові особи органів місцевого самоврядування отримують свідоцтво про право на вчинення нотаріальних дій щодо оформлення спадкових прав». В той же час у Порядку проведення іспиту комісією з питань складення іспиту із спадкового права посадовими особами органів місцевого самоврядування, уповноваженими на вчинення нотаріальних п. 50* наступного змісту: «Порядок повторної здачі іспиту уповноваженими посадовими особами, які склали іспит з першої спроби іспит. Саме тому пропонуємо додати до Порядку проведення іспиту комісією з питань складення іспиту із спадкового права посадовими особами органів місцевого самоврядування, уповноваженими на вчинення нотаріальних п. 50* наступного змісту: «Порядок повторної здачі іспиту уповноваженими посадовими особами, які склали іспит з першої спроби: 1) повторне поданням відповідного органу місцевого самоврядування;

2) до подання додаються такі документи: копія заяви уповноваженої посадової особи щодо намірів скласти іспит на ім'я керівника органу місцевого самоврядування; копія диплома про вищу юридичну освіту; копія трудової книжки, завірена за місцем роботи; копії першої, другої сторінок паспорта громадянина України та сторінки, на якій розміщено штамп про реєстрацію місця проживання фізичної особи; копія довідки про відсутність судимості (дійсна протягом 30 календарних днів з дня видачі); копія наказу про проходження стажування відповідного територіального органу Міністерства юстиції; 3) копія висновку про проходження стажування, складеного керівником стажування та затвердженого начальником відповідного територіального органу Міністерства юстиції; 4) копія довідки про проходження навчання, що проводяться на базі Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників юстиції; 5) копія довідки про не проходження первинного іспиту. Особи, що повторно не здали іспит більше не мають права на здачу такого іспиту».

Контроль за організацією нотаріальної діяльності, дотриманням порядку вчинення нотаріальних дій, виконанням правил нотаріального діловодства уповноважених на це посадових осіб органів місцевого самоврядування здійснюється Міністерством юстиції України.

Основним нормативним актом, яким урегульована нотаріальна діяльність посадових осіб органів місцевого самоврядування є Порядок вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування, який затверджений наказом Міністерства юстиції України від 11 листопада 2011 № 3306/5 [4], аналіз даного нормативного акту дає нам можливість виокремити характерні особливості здійснення нотаріальної діяльності посадових осіб місцевого самоврядування.

Так, **охорона спадкового майна** здійснюється посадовими особами місцевого самоврядування з метою збереження його до прийняття спадщини спадкоємцями, та здійснюється в інтересах спадкоємців, відказоодержувачів та кредиторів спадкодавця.

Охорона спадкового майна триває до закінчення строку, встановленого для прийняття спадщини.

Принагідно зазначимо, що в Україні до 2008 року тільки державні нотаріуси мали право вести спадкові справи (вчиняти нотаріальні дії у сфері спадкування), що на практиці породжувало ряд проблем, зокрема щодо дотримання строків подачі заяви про відкриття спадщини тощо. Імперативний припис Закону України «Про нотаріат» стосовно вчинення нотаріальних дій із видачі свідоцтва про право на спадщину лише державними та приватними нотаріусами втратив свою дію у зв'язку з набуттям чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо питань спадкування», за яким з 1 січня 2016 р. змінився порядок оформлення прав на спадщину, а саме в сільських населених пунктах уповноваженим посадовим особам органу місцевого самоврядування надано право видавати свідоцтва про право на спадщину та свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя в разі смерті одного з подружжя [5, с. 67].

Посадові особи місцевого самоврядування щодо **охорони спадкового права** застосовують заходи щодо охорони спадкового майна не пізніше наступного дня з дати надходження заяви або доручення про наявність спадкового майна, яке потребує охорони. Для такої охорони спадкового майна посадова особа проводить опис майна, призначає його охоронця та передає майно йому на зберігання. Опис майна виражається у вигляді акту. До акту опису включається все майно, яке знаходиться в будинку (квартирі) померлого. Заяви сусідів та інших осіб про належність їм окремих речей заносяться до акту опису, а заінтересованим особам роз'яснюється порядок звернення до суду з позовом про виключення цього майна з акту опису. Якщо проведення опису переривається або продовжується кілька днів, приміщення кожного разу опечатується посадовою особою органу місцевого самоврядування. В акті опису робиться запис про причини і час припинення опису та його відновлення, а також про стан пломб і печаток при наступному розпечатуванні приміщення.

У кінці акту зазначаються прізвище, ім'я, по батькові, рік народження охоронця, якому передано на зберігання майно, найменування документа, який посвідчує його особу, номер, дата видачі, найменування установи, що видала документ, місце проживання цієї особи. Грошові суми та цінні папери, які залишилися після померлого, на прохання спадкоємців чи інших заінтересованих осіб за окремим описом здаються не пізніше наступного після проведення опису дня на депозит нотаріуса, де перебувають до видачі спадкоємцям або передачі відповідному фінансовому органу у разі визнання спадщини відумерлою та переходу майна у власність територіальної громади. Срібло і монетарні метали (золото та метали іридієво-платинової групи) в будь-якому вигляді та стані, іноземна валюта і виражені в іноземній валюті або монетарних металах платіжні документи та інші цінні папери (акції, облігації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати), вироби із срібла і монетарних металів, дорогоцінних каменів, а також дорогоцінне каміння і перли на прохання спадкоємців чи інших заінтересованих осіб здаються на зберігання до відповідної банківської установи не пізніше наступного дня після проведення опису. Заходи щодо охорони спадкового майна припиняє посадова особа органу місцевого самоврядування, яка вживала їх. Якщо місце відкриття спадщини і місце вжиття заходів щодо охорони спадкового майна різні, про припинення охорони спадкового майна попередньо повідомляється нотаріус за місцем відкриття спадщини [6].

Разом з тим нотаріальні функції посадових осіб місцевого самоврядування щодо охорони спадкового права мають юридичні колізії, що потребують вирішення, наприклад, залишається відкритим питання щодо законності ведення спадкових справ з іноземним елементом посадовими особами органів місцевого самоврядування, щодо розкриття змісту правової категорії «уповноважена посадова особа органу місцевого самоврядування», з цього приводу виникає питання її уповноваженості, особливо надання прав такій особі вносити зміни до свідоцтва про

право на спадщину, зміни до частини першої статті 1300 Цивільного кодексу України та неможливості видачі цією особою нового свідоцтва про право на спадщину, щодо оплати їхніх нотаріальних дій, щодо відповідальності уповноважених посадових осіб органів місцевого самоврядування тощо [5, с. 68–69].

Посадові особи місцевого самоврядування щодо **посвідчення заповітів (крім секретних)**.

Треба зазначити, що спадкування здійснюється двома способами: за законом і за заповітом. За юридичною природою **заповіт** – це односторонній правочин. У цьому правочині виражається волевиявлення заповідача. Внаслідок такого одностороннього волевиявлення після смерті заповідача у визначених осіб виникає право на одержання спадщини. Згідно зі ст. 1235 Цивільного Кодексу України заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин, а також інших учасників цивільних відносин. Заповідач може без зазначення причин позбавити права на спадкування будь-яку особу з числа спадкоємців за законом. У цьому разі ця особа не може одержати право на спадкування. Заповідач не може позбавити права на спадкування осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині. Чинність заповіту щодо осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині, встановлюється на час відкриття спадщини. При спадкуванні за законом, так і при спадкуванні за заповітом до спадкоємців переходять не лише права, які пов'язані із спадковим майном, але й обов'язки. Заповідач має право скласти заповіт щодо усієї спадщини або її частини [7].

Відповідно до Порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 11 листопада 2011 № 3306/5 нотаріальні дії вчиняються в приміщенні органу місцевого самоврядування. В окремих випадках, коли громадянин не може з'явитися в зазначене приміщення, нотаріальні дії можуть бути вчинені поза вказаним приміщенням. Якщо нотаріальна дія вчиняється поза приміщенням

органу місцевого самоврядування, то в посвідчувальному написі на документі і в реєстрі для реєстрації нотаріальних дій записується місце вчинення нотаріальної дії із зазначенням адреси, а також причини, з якої нотаріальна дія вчиняється поза приміщенням органу місцевого самоврядування [2].

З цього приводу необхідно зауважити, що законом України «Про нотаріальну діяльність» встановлено вимоги до робочого місця приватного нотаріуса, зокрема, робоче місце (контора) має відповідати таким умовам: забезпечувати дотримання нотаріальної таємниці; бути захищеним від несанкціонованого проникнення; бути забезпеченим сейфом для зберігання печаток, штампів, металевою шафою для зберігання архіву нотаріуса тощо [1]. А робоче місце посадової особи місцевого самоврядування не визначається, питання дотримання державної таємниці не регламентовано. Саме тому пропонуємо внести зміни до закону України «Про нотаріат» ст. 25 наступного змісту: «Робоче місце (контора) приватного нотаріуса та посадової особи місцевого самоврядування, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії».

Посадова особа місцевого самоврядування встановлює особу, що звернулася за посвідченням заповіту та перевіряють її цивільну дієздатність. Фізична особа, яка внаслідок фізичної вади, хвороби не може власноручно підписати заповіт чи заяву, підписується інша фізична особа, посадова особа органу місцевого самоврядування встановлює особу громадянина, що бере участь у нотаріальній дії, і особу громадянина, який підписався за нього. Копія документа, за яким встановлюється особа, долучається до примірника документа, який залишається у справах органу місцевого самоврядування [2].

Відповідно до частини 1 статті 56 Закону України «Про нотаріат» від 02 вересня 1993 року посадові особи, які вчиняють нотаріальні дії забезпечують державну реєстрацію заповітів у Спадковому реєстрі.

Рішенням голови місцевої адміністрації у разі відсутності у поселенні або розташованому на межселенній території населеному

пункті нотаріуса вчинення нотаріальних дій може бути покладено на одну чи кількох посадових осіб місцевого самоврядування. У разі покладення обов'язків щодо вчинення нотаріальних дій на декількох посадових осіб органу місцевого самоврядування – старост кожний староста веде окремий реєстр для реєстрації нотаріальних дій присвоюється свій індекс, який має збігатися з номером печатки старости. Пунктом 1.8 розділ III Порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування передбачено, що заповіти, посвідчені посадовими особами органів місцевого самоврядування, записуються до алфавітної книги обліку заповітів [2]. Згідно з абзацом 2 пункту 5 Порядку державної реєстрації заповітів і спадкових договорів у Спадковому реєстрі, абзацу 1 пункту 1.3.2 розділу I Положення про Спадковий реєстр, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 07.07.2011 № 1810/5, реєстратором Спадкового реєстру щодо заповітів, посвідчених посадовими особами органів місцевого самоврядування, є державне підприємство, яке належить до сфери управління Мін'юсту, та його філії. Пунктом 7 Порядку державної реєстрації заповітів і спадкових договорів у Спадковому реєстрі встановлено, що внесення до Спадкового реєстру відомостей щодо посвідчених заповітів, спадкових договорів, а також змін до них, скасування заповітів та розірвання спадкових договорів здійснюється Реєстраторами на підставі заяв про реєстрацію, форми та вимоги до заповнення яких встановлює [8; 9].

Посадові особи місцевого самоврядування щодо **видачі дублікатів посвідчених ними документів**. Порядок видачі дублікатів документів, посвідчених посадовими особами в межах повноважень, у разі їх втрати або зіпсування врегульовано нормами статей 8, 34, 35, 53 закону України «Про нотаріат» та п. 2.16 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування [4]. Верховним Судом у постанові від 28 листопада 2018 у справі № 243/5426/16-ц встановлено, що видача дублікатів документів стосується виключно тих документів, які засвідчувались

або видавалися. У тому випадку, якщо документ не засвідчувався і не видавався, але перебуває на зберіганні у ваших справах (наприклад, та ж сама заява заповідача про видачу дубліката заповіту), то видача його дубліката неможлива. Відповідно, перелік підстав видачі дубліката документа є вичерпним і розширювальному тлумаченню не підлягає [10].

Треба зауважити, що дублікат документа повинен містити весь текст посвідченого або виданого документа, оригінал якого вважається таким, що втратив чинність. На дублікаті документа робиться відмітка про те, що він має силу оригіналу, та вчиняється посвідчувальний напис. Крім того, про видачу дубліката посадова особа органу місцевого самоврядування робить відмітку на примірнику документа, який зберігається в наряді (справі) органу місцевого самоврядування, із зазначенням дати, підпису посадової особи, яка видала дублікат документа, та прикладенням печатки органу місцевого самоврядування (останні зміни до п. 2.16 Порядку були внесені наказом Міністерства юстиції України № 3860/5 від 05 листопада 2020, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 09.11.2020 за № 1090/35373). Неузгодженим на сьогодні є питання процедури видачі дублікатів довіреностей. Якщо проаналізувати п. 2.2 Положення про Єдиний реєстр довіреностей, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 28 грудня 2006 № 111/5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 грудня 2006 за № 1378/13252[11], то, дійсно, довіреності, посвідчені посадовими особами, переліченими у ст. 40 закону України «Про нотаріат», та їх дублікати підлягають реєстрації у Єдиному реєстрі. Але п. 31 Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 № 419, передбачає посвідчення довіреності лише в одному примірнику, що унеможливорює створення її дублікату. Чи варто говорити про складнощі з повторною реєстрацією саме дублікату у Єдиному реєстрі та про той факт, що дублікат довіреності може бути виданий лише довірителю (питання в частині видачі

дублікату може виникати лише у поодиноких випадках) [12].

Посадові особи місцевого самоврядування щодо засвідчення копій (фотокопій) документів і виписок з них.

Посадові особи органів місцевого самоврядування, які вчиняють нотаріальні дії, засвідчують вірність копій документів, виданих юридичними особами, за умови, що ці документи не суперечать законові, мають юридичне значення і засвідчення вірності їх копій не заборонено законом. Підставами для відмови даними суб'єктами засвідчення копій (фотокопій) документів і виписок з них, є обставини, коли заявник не пред'явив оригінал паспорта та не надав картку платника податків або довідку про присвоєння ідентифікаційного номера, Подані для засвідчення документи суперечать законові, не мають юридичного значення або засвідчення вірності їх копій заборонено законом, Не підтверджено сплати державного мита та не надано відповідного документу для звільнення від сплати державного мита [13].

Посадові особи місцевого самоврядування щодо **засвідчення справжності підпису на документах.**

Посадова особа органу місцевого самоврядування засвідчує справжність підпису на документах, зміст яких не суперечить законові і які не мають характеру угод та не містять у собі відомостей, що порочать честь і гідність людини. На заповіті може бути засвідчена справжність підпису особи, що підписалась за іншу особу, яка не могла це зробити власноручно внаслідок фізичної вади, хвороби або з інших поважних причин. У цьому випадку посадова особа органу місцевого самоврядування встановлює особу як того, хто підписався, так і того, за кого ця особа підписалась. Посадова особа органу місцевого самоврядування, засвідчуючи справжність підпису, не посвідчує факти, викладені в документі, а лише підтверджує, що підпис зроблено певною особою. Посадова особа органу місцевого самоврядування не може засвідчувати справжність підпису громадянина на документі, в якому стверджуються обставини, право посвідчення яких належить лише відповідному державному органу

(дата народження, смерті, укладення шлюбу, наявність хвороби, інвалідності, право власності на майно тощо) [6].

Висновки. Підводячи підсумок викладеному вважаємо, що на сьогодні система нормативно-правових актів, якими урегульовано діяльність посадових осіб місцевого самоврядування, що наділені обов'язком посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії є недостатньо деталізованим у визначенні повноважень даних суб'єктів та умов отримання правового статусу, що приводить до розбіжностей у трактуванні та можливості юридичних

конфліктів. В той же час законодавцем невизначні правила забезпечення безпеки персональних даних клієнтів, що отримують нотаріальні послуги, що може призвести до витоку даних або порушення конфіденційності. Саме тому законодавство України в цій сфері потребує реформування та удосконалення. В той же час, на наш погляд, для покращення якості діяльності даних суб'єктів важливо проводити належне навчання та підвищувати рівень обізнаності зазначених осіб. Це може включати інформаційні кампанії, навчальні кейси, які допоможуть даним суб'єктам підвищувати свій професійний рівень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про нотаріат : Закон України від 02 вересня 1993 року № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Лист-роз'яснення Міністерства юстиції України від 27.01.2016 р. N 27/13/32-16 «Щодо права на вчинення нотаріальних дій посадовими особами органу місцевого самоврядування в населених пунктах, які мають статус селищ міського типу у зв'язку із внесенням змін до статті 37 Закону України «Про нотаріат». URL: <https://minjust.gov.ua/dep/ddr/list-rozlyasnennya-ministerstva-yustitsii-ukraini-vid-27012016-271332-16-schodo-prava-na-vchinennya-notarialnih-diy-posadovimi-osobami-organu-mistsevogo-samovryaduvannya-v-naselenih-punktah-yaki-mayut-status-selisch-miskogo-tipu-u-zvyazku-iz-vnesennyam-zmin> (дата звернення: 07.02.2023)
3. Порядок проведення іспиту комісією з питань складення іспиту із спадкового права посадовими особами органів місцевого самоврядування, уповноваженими на вчинення нотаріальних дій : Наказ Міністерства юстиції України від 25 червня 2015 № 1075/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0760-15#Text>
4. Порядок вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування: наказ Міністерства юстиції України від 11 листопада 2011 № 3306/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-11#Text>
5. Кармаза О.О. Особи, уповноважені законом на вчинення нотаріальних дій у сфері спадкування: проблеми застосування та перспективи розвитку законодавства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 1. Том 1. С. 66–70
6. Вчинення посадовими особами органів місцевого самоврядування нотаріальних дій. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/>
7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
8. Порядок посвідчення заповітів посадовими особами органів місцевого самоврядування. URL: <https://nechayanska-gromada.gov.ua/news/1624350906/>
9. Порядок державної реєстрації заповітів і спадкових договорів : постанова Кабінету Міністрів України від 11 травня 2011 р. N 491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2011-%D0%BF#Text>
10. Постанова Верховного Суду від 28.11.2018, справа № 243/5426/16-ц. URL: https://zakon.cc/court/document/read/78215209_37231608
11. Положення про Єдиний реєстр довіреностей, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 28 грудня 2006 № 111/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1378-06#Text>
12. Бузь В. Видача дублікатів посвідчених документів. *Місьцеве самоврядування*. 2021. № 7 URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2021/july/issue-7/article-115877.html>
13. Засвідчення вірності копій (фотокопій) документів і виписок з них. URL: <https://legalway.org/admin-posluga/n-01248/>